Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Tio år med det östliga partnerskapet: reflektioner över vad som uppnåtts och utformning av den framtida politiken för det östliga partnerskapet

(yttrande på eget initiativ)

(2020/C 14/04)

Föredragande: **Indrė VAREIKYTĖ**

Beslut av EESK:s plenarförsamling	20.2.2019
Rättslig grund	Artikel 32.2 i arbetsordningen Yttrande på eget initiativ
Ansvarig sektion	Sektionen för yttre förbindelser
Antagande av sektionen	5.9.2019
Antagande vid plenarsessionen	26.9.2019
Plenarsession nr	546
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	155/3/6

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) anser att det östliga partnerskapet är ett välbehövligt EU-initiativ som skulle kunna bli framgångsrikt, och uppmanar det nyvalda Europaparlamentet och kommissionen att till fullo engagera sig i det. EESK förbinder sig även att fortsätta engagera sig djupt i att bygga upp starkare och mer demokratiska samhällen i grannländerna ([1]).

1.2 Samtidigt som det östliga partnerskapets främsta resultat är associeringsavtalen, inbegripet de djupgående och omfattande frihandelsområdena och avtalen om viseringsfritt resande med Georgien, republiken Moldavien och Ukraina (den associerade trion), förväntas större och bättre riktade framsteg av partnerskapet under det kommande årtiondet.

1.3 Kommittén betonar att samtidigt som den associerade trion har uppvisat större framsteg och vilja att genomföra reformer, tillsammans med Armenien som följer det goda exemplet, har Vitryssland och Azerbajdzjan i huvudsak stagnerat och, i vissa fall, rört sig längre bort från definitionen av demokrati.

1.4 EESK anser att EU först och främst är en union av värden och därför att förbindelserna med dess grannar även bör baseras på samma värden och villkoras.

1.5 Kommittén ser följande som stora utmaningar framöver inom det östliga partnerskapet: ett effektivt genomförande av associeringsavtalen/de djupgående och omfattande frihandelsområdena och andra därmed sammanhängande åtaganden, stärkande av rättsstatsprincipen, genomförande av reformer av rättsväsendet och bekämpning av korruption, fortsatt skydd av miljön och aktiva åtgärder mot klimatförändringarna, stärkt motståndskraft hos samhällen genom motverkande av hybridhot och desinformation, stärkande av klimatet för det civila samhället och för fria och oberoende medier, samt intensifiering av EU:s engagemang för att bidra till ett bättre liv för medborgare som drabbats av konflikterna i regionen.

([1]) Under de senaste tio åren har EESK antagit mer än ett dussin yttranden om olika aspekter av det östliga partnerskapet. Kommittén har även inrättat en permanent uppföljningskommitté för grannländerna i öst, skapat bilaterala plattformar för det civila samhället i EU och det östliga partnerskapet samt inhemska rådgivargrupper, och har organiserat företagsforumen för det östliga partnerskapet vid sidan av det östliga partnerskapets toppmöten.

1.6 EESK rekommenderar att kommissionen fastställer skräddarsydda mål och förväntade resultat för varje partnerland för nästa period av det östliga partnerskapet. Det civila samhällets deltagande i denna process kommer att vara avgörande för att man ska få ett ytterligare instrument för att aktivt övervaka utvecklingen.

1.7 EESK föreslår att det fastställs en tidsplan för obligatoriska, på varandra följande framstegsbedömningar för att uppmuntra regeringarna i det östliga partnerskapet att skapa sina egna planer, utöver bilaterala färdplaner, och att genomföra och övervaka genomförandet av resultaten och målen.

1.8 Kommittén rekommenderar även en progressiv ökning av den mängd indikatorer och uppgifter som länderna i det östliga partnerskapet ska lämna till Eurostat.

1.9 Mot bakgrund av desinformation från den ryska regeringen och aggressiva kinesiska och ryska kampanjer och andra hot i regionen rörande investeringsprojekt i regionen måste EU:s institutioner tänka om kring kommunikationsstrategin för den östliga partnerskapsregionen i syfte att nå ut till medborgarna.

1.10 EESK anser att det krävs ökat fokus och fler verktyg för att stärka kompetensen hos organisationer i det civila samhället, offentliganställda och politiska ledare i länderna i det östliga partnerskapet, samt för att bygga upp kapaciteten inom fackföreningar och näringslivsorganisationer.

1.11 Kommittén anser att det bör prioriteras högre att få bukt med kompetensunderskottet och kompetensglappet i länderna i det östliga partnerskapet, öka den allmänna effektiviteten inom utbildning samt stärka kopplingarna mellan utbildning, forskning och innovation, i syfte att stärka samarbetet mellan de offentliga och privata sektorerna.

1.12 Även om handeln mellan länderna i det östliga partnerskapet och EU ökar bör den interregionala handeln stärkas i syfte att säkerställa att handelsinkomsterna är diversifierade och hållbara.

1.13 EESK anser bestämt att det måste finnas en bindande rättslig ram som skulle göra det möjligt för det civila samhället att få tillgång till information, ställa regeringen till svars och delta i beslutsprocesserna i vart och ett av länderna i det östliga partnerskapet.

1.14 EESK stöder helhjärtat förslaget om att införa en stärkt dialog om reformer kopplade till associeringsavtalen/det djupgående och omfattande frihandelsområdet mellan EU och den associerade trion, införa jämförbara element i de landspecifika rekommendationerna inom ramen för associeringsavtalen och samordna offentliggörandet av dem för att främja positiv konkurrens.

2. **Allmänna kommentarer**

2.1 Det östliga partnerskapet lanserades 2009 som ett gemensamt politiskt initiativ och syftar till att fördjupa och stärka förbindelserna mellan Europeiska unionen, medlemsstaterna och de sex östliga grannländerna: Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland.

2.2 Inom denna ram kom samtliga partner överens om att skapa konkreta fördelar för medborgarnas dagliga liv genom att stärka institutioner och god samhällsstyrning, säkerställa rättsstatsprincipen och dess genomförbarhet, genomföra viktiga reformer av rättsväsendet, bekämpa korruption; utöka förbindelserna med civilsamhället, stärka kvinnors ställning och säkerställa könsbalans, stärka strategisk kommunikation och stödja mediernas pluralism och oberoende, hjälpa små och medelstora företag att växa, locka investeringar, skapa högkvalitativa arbetstillfällen i nya sektorer, öka handelsmöjligheterna genom att stödja tillträde till nya marknader, förbättra transportförbindelser och transportinfrastruktur, främja motståndskraft och effektivitet när det gäller energi samt användningen av förnybar energi och investera i unga människors färdigheter, företagaranda och anställbarhet.

2.3 Samtidigt som de tre associeringsavtalen/djupgående och omfattande frihandelsområdena och avtalen om viseringsfritt resande med signatärstaterna är mycket berömvärda prestationer är tyvärr de allmänna framsteg som noterats inom de flesta av ovannämnda områden blygsamma, och inga av de förväntade resultaten har ännu uppnåtts till fullo.

2.4 EESK anser att EU först och främst är en union av värden ([2]) och därför att dess förbindelser med sitt grannskap även bör baseras på dessa värden. Det bör finnas mer villkorlighet i det östliga partnerskapet och tydliga vägar som gemensamt överenskommits med länderna i partnerskapet för att säkerställa de mänskliga rättigheterna, medborgerliga friheter, medie- och pressfrihet, rättsstatsprincipen, en öppen samhällsstyrning, jämställdhet, social dialog, miljöskydd och andra grundläggande värderingar, utan vilka det inte skulle gå att föreställa sig dagens Europa. Hela regionen kommer att gynnas mest när EU:s angränsande demokratier befinner sig på samma nivå som EU. Partnerstaterna bör också lägga fram en tidsplan för ratificeringen av samtliga 18 internationella fördrag om mänskliga rättigheter ([3]) och uppfylla (eller fortsätta att uppfylla) kraven för ackreditering av ”typ A” enligt Global Alliance of National Human Rights Institutions ([4]).

2.5 Kommittén erkänner behovet av tydliga och mätbara resultat och rekommenderar att kommissionen fastställer skräddarsydda mål och förväntade resultat för varje partnerland för nästa period av det östliga partnerskapet. Det är av avgörande vikt att de framtida målen och resultaten inte enbart fokuserar på de ekonomiska indikatorerna utan även på social välfärd och socialt välbefinnande. Det har visat sig att en inriktning på enbart ekonomisk utveckling inte har levererat de förväntade resultaten. Exempelvis kommer de totala EU-bidragen till Ukraina att nå 4,8 miljarder euro år 2020 ([5]), men det fortsätter att vara det fattigaste landet i regionen.

2.6 Det civila samhällets deltagande i denna process kommer att vara avgörande för att se till att de planerade reformerna är mindre sårbara för valcykler och politiska skiften. Omvandlingen och genomförandet av de nödvändiga reformerna kan enbart ske genom att arbetsmarknadens parter och organisationerna i det civila samhället involveras i lagstiftningsprocessen, reformerna och genomförandet av dem. För detta ändamål bör näringslivsorganisationer och stödorganisationer involveras i förfarandena för utformning och genomförande av strategierna för ekonomisk utveckling och regionalt samarbete.

2.7 För att resultaten ska genomföras till fullo och vara hållbara måste det finnas en stark lokal förankring. Om de inte identifieras, diskuteras, stöds och genomförs i samarbete med det lokala civila samhället kan de uppnådda resultaten lätt omintetgöras. Vidare har de huvudsakliga aktörer som bär ansvaret för genomförandet hittills varit kommissionen och relevanta ministerier i det östliga partnerskapet, samtidigt som regeringarna, som måste säkerställa fortsatt politisk reformvilja, inte ännu finns på listan över huvudsakliga aktörer när det gäller att nå målen ([6]).

2.8 När nästa uppsättning långsiktiga mål planeras bör mer uppmärksamhet ägnas åt att övervaka framstegen i fråga om genomförandet. Hittills har bedömningen huvudsakligen genomförts av Europeiska utrikestjänsten och det civila samhället i länderna i det östliga partnerskapet. EESK föreslår att det fastställs en tidsplan för obligatoriska, på varandra följande framstegsbedömningar för att uppmuntra regeringarna i det östliga partnerskapet att skapa sina egna planer, utöver bilaterala färdplaner, och att genomföra och övervaka uppnåendet av resultaten och målen.

2.9 EESK rekommenderar att man överväger att progressivt öka mängden indikatorer och uppgifter som länderna i det östliga partnerskapet måste lämna in till Eurostat, i syfte att säkerställa noggrannare övervakning av framstegen när det gäller viktiga reformer och säkerställa en mer insynsvänlig och objektiv bedömning. Länderna som omfattas av associeringsavtal och djupgående och omfattande frihandelsavtal bör ha en tydlig tidslinje för när de till slut ska nå samma nivå av uppgiftsinlämning till Eurostat som EU:s medlemsstater.

2.10 I syfte att mäta inverkan av det civila samhällets delaktighet i reformer i det östliga partnerskapet föreslår kommittén att en jämförande analys utarbetas. I denna skulle skillnaderna när det gäller framsteg och civilsamhällets inverkan i länder med inhemska rådgivargrupper och resten av länderna i det östliga partnerskapet mätas.

2.11 Kommittén är starkt övertygad om att den **nuvarande prioriteten för det nyvalda Europaparlamentet och kommissionen** är att nå samförstånd kring associerings- och (möjligtvis) medlemskapsutsikter för de länder i det östliga partnerskapet som är villiga och förmögna att ansluta sig till EU under överskådlig framtid. Både framstegen och planeringen för att nå detta hindras i stor utsträckning av bristen på en tydlig vision om vad det slutliga målet och lönen för all möda består i för varje partnerland om det till fullo uppnår de mål och resultat som fastställts.

2.12 På längre sikt skulle strategin för det östliga partnerskapet efter 2020 kunna innehålla liberalisering av vissa tjänster (däribland finansiella tjänster), associerade länders anslutning till det gemensamma eurobetalningsområdet (Sepa) och, genom associeringsavtal/djupgående och omfattande frihandelsavtal, till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), fördjupad integration på området för den digitala marknaden, t.ex. inom dataöverföring, och utvidgning av rörelsefriheten till yrkespersoner genom ingående av avtal med EU om ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer.

([2]) Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (2016/C 202/02).
([3]) https://indicators.ohchr.org/
([4]) https://nhri.ohchr.org/
([5]) Rebuilding Ukraine: An assessment of EU assistance, Chatham House, the Royal Institute of International Affairs, 2018.
([6]) Forum för det civila samhället inom det östliga partnerskapet, policydokument, gemensamt arbetsdokument från avdelningarna: EaP – Focusing on key priorities and deliverables – Assessment and recommendations by the civil society, 2017.

2.13 Främjande av EU:s värden var och är den centrala tanken bakom politiken för det östliga partnerskapet. Stödet för närmare förbindelser och så småningom EU-medlemskap är fortfarande högt bland medborgarna i det östliga partnerskapet. Det krävs dock långsiktiga insatser för att förändra människors mentalitet. Samtidigt som de flesta EU-medborgare inser vikten av att respektera rättsstatsprincipen, betala skatt och undvika den svarta ekonomin kämpar människor i länderna i det östliga partnerskapet varje dag, på grund av sin ekonomiska situation, för sin överlevnad och prioriterar således inte att acceptera vissa EU-värden.

2.14 För att förbättra förvaltningen och öka effektiviteten hos de stödsystem och instrument som syftar till att säkerställa ett inkluderande deltagande av det civila samhället i det östliga partnerskapets övergripande processer bör man överväga att koncentrera sådana instrument inom EESK på grund av dess enastående kapacitet, erfarenhet på området, institutionella historia och genomslagskraft i samhället.

2.15 Mot bakgrund av att desinformation som främjas av den ryska regeringen, liksom aggressiva informationskampanjer rörande kinesiska och ryska investeringsprojekt samt andra hot i området, har enorm inverkan på samhället, måste EU:s institutioner ompröva kommunikationsstrategin för det östliga partnerskapet. Ett beprövat sätt att sprida information om värden, mål, genomslag och goda exempel på samarbete med EU är att stärka lokala organisationer i det civila samhället genom att helt enkelt hjälpa dem att åstadkomma ett bättre genomslag i sitt dagliga arbete.

2.16 EU bör fortsätta att bidra till fredlig konfliktlösning i den östliga partnerskapsregionen. Det bör skapas fler strategier som t.ex. det europeiska partnerskapet för ett fredligt slut på konflikten om Nagorno-Karabach, där organisationer i det civila samhället från EU:s medlemsstater och länderna i det östliga partnerskapet gör en gemensam insats för att bygga upp ömsesidig förståelse för och förtroende för konfliktlösningsprocessen.

3. **Samhället**

3.1 De senaste finansieringssystemen för civilsamhällesorganisationerna i det östliga partnerskapet har ett villkor – att civilsamhället arbetar med genomförandet av associeringsavtal och reformer. Organisationerna måste bli till EU:s aktörer och ibland arbeta med frågor som inte faller sig naturliga för dem. På grund av detta villkor ansöker organisationerna i det civila samhället helt enkelt om finansiering som finns tillgänglig i stället för att fokusera på sina mål och vad samhället behöver, vilket gör att de blir till ännu en tjänsteleverantör.

3.2 Organisationerna i det civila samhället i EU rapporterar, vilket bekräftas genom jämförbara uppgifter ([7]), att majoriteten av deras motsvarigheter i det östliga partnerskapet saknar t.o.m. grundläggande projektledningskunskaper, inbegripet hur man utarbetar projektförslag och projektbudgetar. Den roll som EU:s organisationer spelar när det gäller att leverera resultat med anknytning till övervakning av reformer, utarbetande av skuggrapporter, analyser av olika frågor och rekommendationer fortsätter därför att vara väldigt viktig. EESK anser inte att de mindre kvalificerade organisationerna i det civila samhället i länderna i det östliga partnerskapet ska ignoreras eller att de inte ska ges uppskattning, men att förväntningarna på dem helt enkelt bör vara realistiska: de är viktiga aktörer i sina samhällen, men de bör inte förväntas uppnå samma resultat som erfarna europeiska organisationer.

3.3 EESK rekommenderar därför att kommissionen, i partnerskap med EU:s medlemsstater, inrättar ett tillgängligt utbildningsprogram som fokuserar på att höja kompetensen hos representanterna för organisationer i det civila samhället, offentliganställda och ledarna i länderna i det östliga partnerskapet. Ett sådant program skulle även kunna åtgärda den kompetensbrist som representanter för organisationer i det civila samhället står inför när de inträder i den offentliga förvaltningen, vilket skedde efter värdighetsrevolutionen i Ukraina och sammetsrevolutionen i Armenien.

3.4 Vidare anser kommittén att tydlig prioritet bör ges till stödsystem och partnerskapsinkludering för ungdomsorganisationer i staterna i det östliga partnerskapet och till att ytterligare stödja deras deltagande i internationella program för samarbete och rörlighet (t.ex. Aktiv ungdom och Erasmus+). Inrättande av Europaskolor, såsom den i Tbilisi i Georgien, i resten av staterna i det östliga partnerskapet skulle kunna vara en bra början för att höja utbildningsstandarden med de bästa exemplen från EU:s medlemsstater som förebilder.

3.5 EESK anser att agendan för social sammanhållning måste avhjälpa kompetensunderskott och kompetensglapp i länderna i det östliga partnerskapet för att öka utbildningens allmänna effektivitet genom att anpassa de bästa exemplen och systemen från deras motparter i EU. Kvaliteten på utbildning som möjliggör innovation är fortfarande låg i regionen och det föreligger därför ett behov av att reformera utbildningssystemen och involvera relevanta organisationer i det civila samhället och yrkesutövare när läroplaner ska utformas. Det är nödvändigt att stärka kopplingarna mellan utbildning, forskning och innovation för att stärka samarbetet mellan de offentliga och privata sektorerna ([8]).

([7]) Ukraine Analytica, nr 3 (13), 2018.
([8]) http://eu4business.eu/files/medias/regional-position-paper_final_kyiv-21-june-2017-2_0.pdf

3.6 Kommittén välkomnar deltagandet av Internationella fackliga samorganisationen (IFS) och dess ”Pan-European Regional Council” och Europeiska fackliga samorganisationen (EFS) i uppbyggnaden av kapaciteten hos oberoende fackföreningar i länderna i det östliga partnerskapet. Sådana projekt och initiativ är viktiga för främjandet av den europeiska sociala modellen, inbegripet social dialog och social trygghet samt förhandlingar om kollektivavtal. Förekomsten av starka, oberoende fackföreningar är avgörande för man ska kunna uppnå hållbar tillväxt och sociala framsteg till följd av den omvandling som är kopplad till genomförandet av associeringsavtal eller partnerskapsavtal. Starka fackföreningar är också en förutsättning för ett framgångsrikt och levande civilt samhälle.

4. **Ekonomi**

4.1 Att bygga upp ekonomisk motståndskraft och förbättra konkurrenskraften står i centrum för EU:s samarbete med länderna i det östliga partnerskapet, med fokus på att samarbeta för att skapa arbetstillfällen och utveckla starkare, mer diversifierade, dynamiska och hållbara ekonomier. Betydande framsteg har uppnåtts på detta område, bland annat när det gäller ökad handel mellan alla sex partnerländer och EU.

4.2 EESK anser att åtagandena om att harmonisera digitala marknader i den östliga partnerskapsregionen ännu inte har genomförts i praktiken, något som hindrar framsteg och utveckling av digitala tjänster. Samtidigt välkomnar EESK det samförstånd som nåtts när det gäller planer på ett roamingavtal för regionen 2020, vilket både skulle öka tillgången till kommunikationer för människor och främja turism samt innebära bredare ekonomiska fördelar.

4.3 Även om handeln mellan länderna i det östliga partnerskapet och EU ökar krävs större insatser för att stärka den interregionala handeln i syfte att säkerställa att handelsinkomsterna är diversifierade och hållbara.

4.4 EESK anser att regional handelsintegration som leder till ett gemensamt ekonomiskt område, fri roaming, ett gemensamt migrationsområde, synkronisering av elnät, utveckling av oberoende rena energikällor och omvandling av jordbruksnormer till EU-normer bör övervägas och utvecklas, eftersom de är de viktigaste gemensamma ekonomiska projekten för både partnerländerna i det östliga partnerskapet och EU som helhet.

4.5 Kommittén framhåller behovet av att utveckla oberoende näringslivsorganisationer och företagsstödsorganisationer i regionen. Sådana organisationer måste vara mer och bättre involverade i företagsutveckling och genomförandet av det djupgående och omfattande frihandelsavtalet. Samtidigt måste små och medelstora företag i det östliga partnerskapet inrätta sammanslutningar och/eller paraplyorganisationer som representerar deras intressen och gör dem starkare i fråga om att försvara sina intressen i lagstiftningsprocessen och säkra en andel på lokala marknader och EU-marknader.

5. **Samhällsstyrning**

5.1 Att trappa upp insatserna på området för förstärkning av institutioner och god samhällsstyrning är en topprioritet för EU i länderna i det östliga partnerskapet, och utmaningar kvarstår. I synnerhet krävs mer insatser när det gäller rättsstatsprincipen, genomförandet av centrala reformer av rättsväsendet, och inom kampen mot korruption. Detta är grundförutsättningar för att medborgarna ska lita på staten samt för långsiktig stabilitet och ett investeringssäkert klimat.

5.2 Kommittén uppmärksammar det faktum att lagstiftning om obligatoriska regeringssamråd med allmänheten enbart finns i republiken Moldavien och Ukraina. Det måste finnas en bindande rättslig ram som gör det möjligt för det civila samhället att få tillgång till information, ställa regeringen till svars och delta i beslutsprocesserna. I syfte att stärka organisationerna i det civila samhället måste regeringarna i länderna i det östliga partnerskapet dessutom förbinda sig till mer konsekvent och direkt stöd till organisationer i det civila samhället.

5.3 När det gäller kapacitetsuppbyggnad är de institutioner i länderna i det östliga partnerskapet som är välfungerande och förmögna att genomföra nödvändiga reformer viktigare än någonsin. Därför bör partnersamverkan mellan dem (t.ex. ett nätverk av livsmedelssäkerhetsbyråer, standardiseringsorgan, korruptionsbekämpningsbyråer etc.) formaliseras och eventuellt stödjas av EU.

5.4 Gemensam kapacitetsuppbyggnad, partnersamverkan och arrangemang för nätverkande, utbyte av praxis och utveckling av gemensamma strategier och verktyg skulle alla kunna stödjas genom ett gemensamt associeringsinstrument. Man bör även överväga att finansiera reformarbetsgrupper på ungefär samma sätt som man gjort för Ukraina.

5.5 EESK framhåller även behovet av att bistå regeringarna och det civila samhället i det östliga partnerskapet i fråga om att utveckla de verktyg som krävs för att bedöma och ta itu med bristande jämställdhet. Det är absolut nödvändigt att säkerställa att stöd till statliga statistikbyråer omfattar insamling av statistik om handel och kön, bland annat genom specifika frågor i enkäter som riktar sig till hushåll och företag, och specifika indikatorer för att övervaka handelsrelaterade effekter över tid.

6. **Konnektivitet**

6.1 EU:s arbete med partnerländer för att förbättra transportförbindelser och transportinfrastruktur, främja motståndskraft och effektivitet när det gäller energi samt användning av förnybar energi för att minska växthusgasutsläppen, har lett till betydande framsteg. Fortsatta investeringar på dessa områden kommer att leda till mer hållbar ekonomisk utveckling och konkreta fördelar för medborgarnas liv, i och med att det skapas alternativa energikällor, vilket innebär att beroendet av energi från huvudsakligen en enda leverantör och energiförbrukningen minskar.

6.2 Kommittén framhåller därför vikten av ytterligare energidiversifiering, av att minska koldioxidutsläppen och inrätta effektiva nationella övervakningsmekanismer för utsläpp samt av att intensifiera insatserna för att skydda den biologiska mångfalden och för ett hållbart skogsbruk.

7. **Associeringsavtal/djupgående och omfattande frihandelsområde**

7.1 EESK stöder helhjärtat förslaget om att införa en stärkt dialog om reformer kopplade till associeringsavtalen/de djupgående och omfattande frihandelsområdena mellan EU och den associerade trion, införandet av jämförbara element i de landspecifika rekommendationerna inom ramen för associeringsavtalen och samordning av offentliggörandet av dem för att främja positiv konkurrens, då detta redan visat sig effektivt för att påskynda framsteg i Central- och Östeuropa.

7.2 Ytterligare institutionalisering av samarbetet mellan den associerade trion och EU rekommenderas, i synnerhet på verkställande nivå. Det skulle kunna vara en god utgångspunkt att inrätta en gemensam verkställande grupp och vissa undergrupper som återspeglar institutionaliseringsprocessen på parlamentsnivå. Detta skulle kunna åtföljas av liknande grupperingar inom det organiserade civila samhället, inom plattformar för det civila samhället i det östliga partnerskapet, näringslivsorganisationer och företagsstödorganisationer, fackföreningar och andra. Erfarenheter från och nätverk som inrättats genom Guam-organisationen för demokrati och ekonomisk utveckling skulle kunna användas som exempel. Stöd från EU och de enskilda medlemsstaterna skulle i hög grad kunna bidra till sådan institutionalisering.

7.3 På grund av komplexiteten är associeringsavtal/djupgående och omfattande frihandelsavtal svåra att genomföra, eftersom de kräver betydande politiska, finansiella och mänskliga resurser och är förenade med många utmaningar, särskilt som de är inriktade på marknadsreformer. Samtidigt är de främsta verkliga förväntningarna på EU-reformer kopplade till rättsstatsprincipen och god samhällsstyrning. Kommittén anser att det är avgörande att återspegla sådana förväntningar och stödja genomförandet av associeringsavtal/djupgående och omfattande frihandelsavtal med parallella initiativ för att stärka de associerade demokratierna. Ytterligare stödmekanismer, som skulle tillhandahållas först när gemensamt överenskomna mål inom sådana parallella initiativ uppnås till fullo, skulle kunna övervägas. De skulle även fungera som extra drivkraft.

7.4 EESK rekommenderar även starkt att kvinnors arbetstagarrättigheter och lönefrågor behandlas regelbundet, i synnerhet inom industri- och tjänstesektorerna där de största – och mest skiftande – klyftorna finns. Tillnärmningsagendan i samband med associeringsavtal/djupgående och omfattande frihandelsavtal erbjuder en omfattande strategi när det gäller lagstiftningsåtgärder och verkställande av internationella konventioner, däribland om kön och antidiskriminering. Det är absolut nödvändigt att övervaka denna process, förbättra insamlingen av könsuppdelad statistik om sysselsättning och löner och stödja kvinnogrupper i fråga om att främja deras intressen.

Bryssel den 26 september 2019.

Luca JAHIER
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs ordförande